

Przesłuchanie w postępowaniu karnym

WRZESIEŃ 2019

**PORADNIK DLA PRZEDSIĘBIORCY I JEGO
PRACOWNIKÓW**

Wprowadzenie

Nasi klienci często kontaktują się z nami, kiedy oni sami lub ich pracownicy zostają wezwani na przesłuchanie. W wielu przypadkach nie wiedzą, dlaczego zostali wezwani. Pytają, jak mogliby się dowiedzieć, czego dotyczy sprawa. Proszą, aby powiedzieć im, jak takie przesłuchanie będzie wyglądać oraz jakie mają prawa i obowiązki. Zastanawiają się, czy w trakcie przesłuchania może lub powinien towarzyszyć im adwokat bądź radca prawny. Miewają także wątpliwości związane z ochroną tajemnic (np. tajemnicą przedsiębiorstwa, tajemnicą adwokacką/radcowską).

W niniejszym przewodniku przedstawiamy prawa, z których mogą korzystać przesłuchiwni, a także obowiązki, którym muszą się podporządkować w ramach przesłuchania.

Przesłuchanie

Czym jest przesłuchanie?

Przesłuchanie to sformalizowana czynność procesowa m.in. w postępowaniu karnym, karnym skarbowym lub wykroczeniowym, której celem jest uzyskanie informacji przez uprawniony organ (prokuratora, sąd, funkcjonariusza uprawnionej formacji¹).

Przesłuchanie może dotyczyć wiedzy posiadanej przez różne osoby. Może być mu poddany podejrzany (oskarżony, świadek koronny, mały świadek koronny), świadek (w tym pokrzywdzony / oskarżyciel posiłkowy), osoba zawiadamiająca o przestępstwie oraz biegły.

Przebieg przesłuchania oraz prawa i obowiązki osoby przesłuchiwanej określone są przez przepisy postępowania karnego, tzw. ustaw policyjnych², a także standardy wynikające z prawa unijnego, Konstytucji RP oraz Europejskiej Konwencji Praw o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC).

Gdzie można prowadzić przesłuchanie?

Przepisy nie regulują tego, gdzie należy prowadzić przesłuchanie. Wymagają natomiast, by w protokole z przesłuchania wskazać jego miejsce (np. pomieszczenie, w którym ujawniono przestępstwo, komisariat policji, sąd itp.). Najczęściej jest to siedziba przesłuchującego (komisariat, komenda, prokuratura, delegatura) lub sąd (na rozprawie lub posiedzeniu). Jedynie wyjątkowo przesłuchania są prowadzone w innych miejscach. Dla przykładu w sytuacji choroby, niepełnosprawności lub innej przeszkody (np. znacznej odległości od siedziby przesłuchującego) można przesłuchać daną osobę w miejscu jej pobytu (np. w mieszkaniu, szpitalu, innej jednostce policji).

- 1 W tym m.in. Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, Krajowej Administracji Skarbowej.
- 2 Ustawy z dnia: 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, 6 kwietnia 1990 r. o Policji, 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej.

Zdarza się wreszcie, że przesłuchanie odbywa się przed polskim sądem lub prokuraturą, ale dotyczy spraw prowadzonych w innych krajach. Dzieje się tak, gdy na podstawie np. europejskiego nakazu dochodzeniowego (END) lub postanowień międzynarodowej umowy o współpracy w sprawach karnych o takie przesłuchanie zwrócą się organy ścigania z innych państw.

W jaki sposób organ wzywa na przesłuchanie?

Przesłuchanie odbywa się po wcześniejszym wezwaniu lub ustaleniu terminu. Najczęściej wezwanie jest wysyłane pocztą, a adresat powinien wiedzieć o nim co najmniej 7 dni wcześniej.

Taki termin powinien umożliwić zorganizowanie obecności na przesłuchaniu (np. wzięcie urlopu, zapewnienie opieki na dziećmi).

Na przesłuchanie można też wzywać telefonicznie, e-mailem czy faksem, ale pod pewnymi warunkami. Po pierwsze, dotyczy to tylko przypadków niecierpiących zwłoki. Należy przez to rozumieć sytuację nietypową lub nieprzewidzianą (np. uzyskanie informacji o niespodziewanym przyjeździe świadka do kraju). Zaniedbania wzywającego, podobnie jak zła organizacja przez niego pracy, nie mogą usprawiedliwiać takich nagłych wezwań³. Po drugie, wezwanie musi być wysłane z odpowiednim wyprzedzeniem, by czynność mogła w ogóle dojść do skutku. Po trzecie, wzywający musi udokumentować próbę takiego szczególnego wezwania w aktach, np. załączając dowód wysłania wiadomości elektronicznej. Ma to znaczenie, gdyby nie doszło do przesłuchania, a wzywający uznał, że niestawiennictwo powinno zostać ukarane.

Jakie elementy powinno zawierać wezwanie na przesłuchanie?

Wezwanie na przesłuchanie musi dostarczać niezbędnych informacji na temat planowanej czynności. Dlatego też powinno wskazywać: wzywającego, sprawę, której dotyczy, rolę procesową wezwanego (świadek, zawiadamiający, podejrzany), miejsce i czas, czy stawiennictwo jest obowiązkowe, a także pouczenie o skutkach nieobecności. Dotyczy to zarówno wezwania pocztowego, jak i dokonanego w innej formie.

Wezwania na przesłuchanie przez Policję najczęściej dokonywane są w oparciu o zamieszczony poniżej wzór.

3 Por. postanowienie SA w Warszawie z 29 maja 2001 r., II AKz 350/01, Lex.

Pan(i)	
.....	
.....	
.....	
(imię i nazwisko, adres, nazwa instytucji i jej siedziba)	

.....
(pieczęć jednostki)

.....
(zagać)

Dnia.....
Nr.....

W odpowiedzi należy podać
datę : numer

WEZWANIE

Wzywa się Pana(i)a do osobistego stawienia w dniu
..... o godz. .... w .....
w ..... przy ul. ....
pokój nr ..... jako podejrzanego, świadka, biegłego, tłumacza,
specjalistę³⁾ w sprawie
.....
.....
..... podejrz.⁴⁾ o przestępstwa z art. ....
Wezwany(a) powinien(na) posiadać przy sobie dowód osobisty
lub inny ważny dokument stwierdzający jego(jej) tożsamość.

.....
(podpis, stanowisko)

*niepotrzebne skreślić

Objaśnienie

1. Podejrzanym jest obowiązywać zawiadomić organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, a jeżeli pozostaje na wolności, jest obowiązywać ponadto stawiać się na każde wezwanie w toku postępowania karnego. W razie nie usprawiedliwionego niestawienia podejrzanego, można zatrzymać go i sprowadzić przymusowo (art. 74 § 3a i art. 75 § 1 i 2 k.p.k.).
2. Świadek winien stawiać się w miejscu, dniu i godzinie wskazanych w wezwaniu (art. 177 § 1 k.p.k.). Na świadka, który bez usprawiedliwienia nie stawia się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie albo bez zezwolenia tego organu oddali się z miejsca czynności przed jej zakończeniem, może zostać nałożona kara pieniężna w wysokości do 10 000 zł. Ponadto można zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie świadka (art. 285 § 1 i 2 k.p.k.).
3. Biegłego, specjalistę, tłumacza wezwanych do stawienia, dotyczą wyżej wymienione przepisy odnośnie stawienia świadków (art. 285 § 1 i 2 k.p.k.).

Dodatkowo dla ułatwienia kontaktu i zorganizowania przesłuchania w wezwaniu powinny być podane dane kontaktowe wzywającego (np. adres e-mail, numer kontaktowy).

Czy można zmienić termin przesłuchania?

Prowadzący przesłuchanie wyznacza jego termin. Jeśli wezwany nie może się stawić na przesłuchanie, zobowiązany jest o tym poinformować (przedkładając dokumenty wskazujące na nieobecność w danym terminie, np. bilet lotniczy) i zaproponować odroczenie czynności na inny termin. Z naszego doświadczenia wynika, że w większości spraw możliwe jest ustalenie z organem wzywającym rozsądnych terminów przesłuchania.

Nieobecność można też usprawiedliwić zaświadczeniem lekarskim o niezdolności do stawienia się na wezwanie. Wydaje je lekarz sądowy⁴ po uprzednim zbadaniu osoby⁵ lub wyjątkowo bez niego, ale w oparciu o udostępnioną mu dokumentację medyczną (dotyczy to np. osób poddanych całodobowej opiece

- 4 Są to lekarze, z którymi prezesi sądów okręgowych zawarli umowy o wykonywanie czynności lekarza sądowego. Listy tych lekarzy publikują prezesi właściwych sądów okręgowych.
- 5 Art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym.

zdrowotnej)⁶. Niewystarczające może być złożenie zaświadczenia o niezdolności do pracy wydanego przez lekarza innego niż sądowy. Organ procesowy może wówczas zbadać, czy np. wezwany cierpi na chorobę obłożną, czy też doznał nagłego, poważnego pogorszenia stanu zdrowia⁷, które rzeczywiście uniemożliwiają obecność na przesłuchaniu.

Czy za niestawiennictwo na przesłuchaniu grozi jakaś kara?

Nieusprawiedliwione niestawiennictwo na przesłuchaniu może być odebrane jako lekceważące i skutkować nałożeniem przez prokuratora (w postępowaniu przygotowawczym) lub sąd (w sprawie sądowej), kar porządkowych:

- kary pieniężnej, w wysokości zależnej od możliwości finansowych świadka, lecz nieprzekraczającej łącznie 3 000 zł⁸,
- zarządzenia zatrzymania i przymusowego doprowadzenia, które powinno być dokonane niezwłocznie po zatrzymaniu,
- zastosowania przez sąd rejonowy na wniosek prokuratora aresztu do 30 dni.

Pierwsza z kar może być wielokrotnie nakładana, a świadek nią ukarany może w ciągu tygodnia:

- wnieść o usprawiedliwienie nieobecności i uchylene kary, albo
- złożyć zażalenie do sądu na postanowienie o nałożeniu kary.

Termin na usprawiedliwienie nieobecności ma charakter instrukcyjny, a zatem można usprawiedliwić nieobecność nawet gdy wniosek i usprawiedliwienie złożone zostały po jego upływie⁹. Termin na zażalenie do sądu jest natomiast nieprzekraczalny.

Obowiązek zatrzymania i przymusowego doprowadzenia może być stosowany łącznie z karą pieniężną¹⁰. Świadek może kwestionować go przez zażalenie do sądu rejonowego w ciągu 7 dni od jego wykonania.

6 Art. 12 ust. 4 ustawy o lekarzu sądowym.

7 Por. postanowienie SA w Katowicach z 1 kwietnia 2009 r., I AKz 226/09, Lex.

8 Tak: A. Sakowicz, Komentarz do art. 285 Kodeksu postępowania karnego (w:) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, A. Sakowicz, K.T. Boratyńska, P. Czarnecki, A. Górski, M. Królikowski, M. Warchoł, A. Ważny (red.), Lex.

9 A. Sakowicz, Komentarz do art. 286 Kodeksu postępowania karnego (w:) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, A. Sakowicz, K.T. Boratyńska, P. Czarnecki, A. Górski, M. Królikowski, M. Warchoł, A. Ważny (red.), Lex.

10 K. Eichstaedt, Komentarz do art. 285 Kodeksu postępowania karnego (w:) Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, D. Świecki (red.), Lex.